

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ТА СЛУЖБОВО-БОЙОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИЛ ПРАВОПОРЯДКУ



Мінка Т.П.

доктор юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.95 + 351.74

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕЖИМУ ВОЕННОГО СТАНУ ОРГАНАМИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Висвітлено питання діяльності Національної поліції в умовах режиму воєнного стану. Розкрито особливості діяльності Національної поліції в умовах режиму охорони воєнного стану щодо забезпечення публічного порядку і безпеки.

Ключові слова: воєнний стан, режим, поліція, Національна поліція, забезпечення.

Постановка проблеми. Діяльність публічної адміністрації в умовах воєнного стану зводиться до сприяння уповноваженим суб'єктам, на яких покладено забезпечення режиму воєнного стану, у безпосередньому виконанні завдань оборони держави. Національна поліція, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про Національну поліцію», сприяє забезпеченню відповідно до закону правового режиму воєнного або надзвичайного стану, зони надзвичайної екологічної ситуації в разі їх оголошення на усій території України або в окремій місцевості. Від ефективності роботи Національної поліції залежить дуже багато, адже на визначеній території головним її завданням є забезпечення внутрішньої безпеки держави.

У зв'язку з цим актуальним є питання уточнення компетенції Національної поліції при введенні режиму воєнного стану, адже уточнення цих повноважень є гарантією законності в реалізації її посадовими особами своїх повноважень при воєнному стані, сприяє ефективності діяльності відповідних служб та підрозділів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Окремі аспекти даної проблеми висвітлювалися у наукових працях С.В. Петкова, В.М. Комарницького, М.В. Коваліва, С.О. Кузніченка, А.В. Басова, С.О. Магди, Є. Ю. Соболя, А.С. Спаського та ін. Але окремі питання ре-

алізації інституту воєнного стану силами органів внутрішніх справ у цих працях висвітлювалися фрагментарно. Беручи до уваги істотний внесок зазначених авторів у розвиток системи наукових поглядів на тему, що цікавить нас, залишається констатувати необхідність подальшого дослідження повноважень щодо забезпечення Національною поліцією режиму воєнного стану.

Метою статті є висвітлення проблем, пов'язаних з повноваженнями органів Національної поліції в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. Особливості діяльності поліції в умовах режиму воєнного стану визначені чинним законодавством, насамперед це Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 р. [1]. Згідно з цим законом, органи Національної поліції під час введення режиму воєнного стану сприяють діяльності військової адміністрації, суду, органів прокуратури, юстиції тощо; перед військовою адміністрацією звітують про стан законності, боротьби зі злочинністю, охорони громадського порядку та результати діяльності на відповідній території.

Для того щоб органи Національної поліції могли ефективно забезпечувати публічний порядок та безпеку в умовах воєнного стану, необхідно щоб дана діяльність була належним чином організована. Для цього, з урахуванням оперативної обстановки, соціальних, політичних та економічних умов, що склалися, необхідно вжити заходів щодо розстановки особового складу поліцейських, забезпечення їх необхідними матеріально-технічними ресурсами, відпрацювати алгоритм дій поліцейських у надзвичайних ситуаціях, які можуть трапитися (захват будівель органів влади, особливо важливих об'єктів, заручників тощо). У зв'язку з цим потребує уваги здійснення ретельного планування дій поліцейських у відповідних ситуаціях.

У таких планах визначаються наявні сили та засоби, склад зведеного загону, додаткові сили та засоби, резерви, варіанти посиленого несення служби, підвищена готовність особового складу, бойова готовність, схеми зв'язку, конкретні виконавці й їх обов'язки, календарний графік виконання заходів на той чи інший варіант розвитку особливих подій. До плану додаються оперативні карти, схеми збору особового складу по тривозі, основні та запасні місця дислокації, порядок взаємодії з іншими правоохоронними органами. У плані вказуються також підстави і порядок введення його в дію. Заздалегідь розроблені планові заходи, випробувані на практичних заняттях з особовим складом, максимально наближені до реальної оперативної обстановки, є запорукою ефективної діяльності органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану. Типові плани багаторазового використання дають можливість економити час під час розроблення управлінських рішень, виборі оптимальних варіантів і порядку дій, попередніх розрахунків сил і засобів, підготувати особовий склад до діяльності в умовах воєнного стану [2].

Важливого значення набуває психологічна підготовка особового складу, спеціальна фізична та професійна натренованість та загартованість [3, с. 340].

В цілому можна констатувати, що **основною метою** діяльності Національної поліції в умовах воєнного стану є підтримання публічного порядку та

публічної безпеки в умовах введення цього режиму, а також попередження та припинення правопорушень.

До основних задач діяльності Національної поліції в зазначених умовах можна віднести такі:

1. Попередження, припинення та ліквідація групових порушень громадського порядку та масових заворушень.
2. Розшук та затримання озброєних та особливо небезпечних злочинців.
3. Затримання злочинців, які намагаються захопити повітряне судно чи інші важливі об'єкти, а також злочинців.
4. Забезпечення посиленої охорони особливо важливих та інших об'єктів.
5. Забезпечення суспільного порядку та безпеки під час значних виробничих аварій, катастроф, токсичних та радіаційних заражень місцевості.
6. Забезпечення громадського порядку та безпеки під час пожеж.
7. Участь у рятуванні людей та надання їм допомоги.
8. Забезпечення охорони майна, яке залишилося без догляду [4, с. 37].

Зокрема, як складовій системи державного правління в умовах режиму воєнного стану, органам Національної поліції надаються додаткові повноваження для проведення заходів, необхідних для швидкої нормалізації обстановки, поновлення порядку.

Успішне виконання цих завдань вимагає того, щоб відповідна діяльність органів Національної поліції базувалася на єдиних принципах:

1) законність: усі дії органів Національної поліції в умовах воєнного стану повинні здійснюватися у межах повноважень, відповідати законам та підзаконним актам; у правовому відношенні повинні регулюватися завдання органів, їх обов'язки та права під час діяльності в період введення режиму воєнного стану;

2) оперативність – дії органів Національної поліції повинні бути швидкими і рішучими. Забезпечення принципу оперативності під час дій поліції в умовах воєнного стану припускає здійснення цілого комплексу заходів, що включають в себе: завчасну розробку планів дій, створення нових структурних утворень (оперативних штабів, спеціальних підрозділів), нової системи управління та зв'язку;

3) єдиноначальність управління силами і засобами при таких умовах повинна зосереджуватися в одних руках – старшого оперативного начальника;

4) превентивність – пріоритет в управлінні повинен віддаватися заходам попереджувального характеру;

5) встановлення пріоритетності завдань, що покладаються на органи Національної поліції в умовах ускладнення оперативної обстановки, а саме – рятування людей та збереження матеріальних цінностей;

6) комплексне використання сил та засобів Національної поліції, Міністерства внутрішніх справ України, інших міністерств та відомств. До дій по стабілізації оперативної обстановки залучаються сили Служби безпеки,

Збройних Сил України, інших міністерств;

7) концентрація сил та засобів на вирішальних напрямках діяльності органів внутрішніх справ – для успіху дій необхідно зосередити основні зусилля на вирішенні тих завдань, які в той чи інший момент набувають ключового значення. Концентрація сил і засобів досягається за рахунок їх маневру, перегрупування. Показником концентрації сил і засобів є їх щільність на головних напрямках (в районі дій);

8) раціональне використання сил та засобів – дозволить визначити необхідну кількість сил та засобів, здійснювати вибір більш доцільних тактичних прийомів і способів дій, вирішувати завдання, що виникають, у мінімально стислі терміни.

У кожній конкретній ситуації зазначені принципи можуть модифікуватися та доповнюватися.

Висновок. Підсумовуючи вищевикладене, слід підтримати М.В. Коваліва, О.В. Іваха та інших, які вважають, що працівники органів поліції, які виконують обов'язки з охорони публічного порядку в умовах воєнного стану, мають знати організацію і тактику діяльності правоохоронних відомств у таких умовах, завдання, функції, форми і методи діяльності поліції, рішення місцевих органів влади з питань охорони публічного порядку, чинне законодавство, зокрема те, яке регламентує дії поліції та інших правоохоронних структур в умовах режиму воєнного стану. Тобто надзвичайна складність забезпечення публічного порядку в умовах воєнного стану вимагає високої професійної підготовки працівників поліції. Дії поліцейських в умовах воєнного стану повинні бути юридично грамотними, сприйматися громадянами, чії права та свободи обмежуються, як справедливі і законні [1].

Бібліографічні посилання

1. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
2. Ковалів М.В. Діяльність органів внутрішніх справ в умовах воєнного стану / М.В. Ковалів, В.О. Іваха [Електронний ресурс]. – Режим доступу: science.lp.edu.ua/sites/default/files/.../kovaliv_ivacha.pdf
3. Адміністративна діяльність : навч. посіб. / М. В. Ковалів З. Р. Кісіль, Д. П. Калаянов та ін. – К. : Правова єдність, 2009.
4. Права і обов'язки працівників і курсантів навчальних закладів МВС України при несенні служби з охорони громадського порядку : навч. посібник // Заброда Д.Г. – Дніпропетровськ, 2005. – С. 90.

Минка Т.П. Обеспечение режима военного положения органами Национальной полиции. Освещены вопросы деятельности Национальной полиции в условиях режима военного положения. Раскрыты особенности деятельности Национальной полиции в условиях режима охраны военного положения относительно обеспечения публичного порядка и безопасности.

Ключевые слова: *военное положение, режим, полиция, Национальная полиция, обеспечение.*

Minka T.P. Ensuring of regime of martial law by National police. In the article there is the survey of the questions of activity of the National police in the conditions of the regime of martial law. The features of activity of the National police are exposed in the conditions of the

regime of guard of martial law in relation to providing of public order and safety.

Activity of public administration in the conditions of martial law is taken to the assistance the authorized agent to the subjects on that providing of the regime of martial law is fixed, there is implementation of tasks of defensive of the state in direct.

National police in accordance with Resolution of Cabinet of ministers of Ukraine "About claim of position about the National police" a police assists providing under the law of the legal regime of martial or emergency law, zone of ecological emergency in case of their announcement on all territory of Ukraine or in separate locality.

From efficiency of work of the National police depends very much, in fact there is providing of internal safety of the state on certain territory to her main tasks.

In this connection actual is a question of clarification of competence of the National police at entered to the regime of martial law, in fact clarification of these plenary powers is the guarantee of legality in realization of her by the public servants of the plenary powers at military position, assists efficiency of activity of corresponding services and subdivisions.

In order that the organs of the National police could effectively provide a public order and safety it is necessary in the conditions of martial law, that this activity was properly organized.

For this purpose, taking into account an operative situation, social, political and economic terms, that was folded it is necessary to take measure in relation to placing of personnel of policemen, providing of them necessary material and technical resources, to work the algorithm of actions constabulary in emergencies, that can happen (delight of building of government, especially important objects, hostages bodies and others like that). In this connection needs attention of realization of the careful planning of actions constabulary corresponding situations.

Keywords: martial law, regime, police, National police, ensuring.

Надійшла до редакції 24.02.2016



Юнін О.С.

доктор юридичних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.95 + 351.74

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ПОСЛУГ ПРАЦІВНИКАМИ ПОЛІЦІЇ

Встановлено теоретичні та правові засади надання послуг органами внутрішніх справ України. Доведено, що послуги, які можуть надаватися населенню працівниками поліції, доцільно класифікувати на загальні та спеціальні. До загальних послуг слід відносити послуги, які можуть надаватися будь-яким співробітником поліції незалежно від того, в якому підрозділі він працює, – це так звана сфера допомоги населенню. Надання спеціальних правоохоронних послуг зумовлене специфікою роботи окремих поліцейських підрозділів, зокрема йдеться про оперативно-розшукову діяльність, запобігання та розслідування злочинів тощо. Обґрунтовано доцільність внесення до системи Єдиного реєстру досудових розслідувань на технічному та програмному рівні функції інформування потерпілого (заявника) про хід розгляду його заяви та подальшого кримінального провадження.

Ключові слова: поліція, послуги, адміністративні послуги, реформування, загальні правоохоронні послуги, спеціальні правоохоронні послуги.